

Z A K O N

O POREZU NA EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uvodi se porez na emisije gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: porez).

Gasovi sa efektom staklene bašte – eng. *greenhouse gases* (u daljem tekstu: GHG) iz stava 1. ovog člana su ugljendioksid (CO₂), azotsuboksid (N₂O) i perfluorouglenjenci (PFCs).

Porez se obračunava i plaća na oporezivu količinu GHG koju poreski obveznik emituje u toku poreskog perioda, u skladu sa ovim zakonom.

Obveznik poreza

Član 2.

Obveznik poreza je pravno lice ili preduzetnik koji, u skladu sa propisima koji uređuju klimatske promene, ima obavezu da poseduje dozvolu za emisiju GHG (u daljem tekstu: obveznik), a koji kao operater postrojenja, odnosno dela postrojenja za koje je obavezan da pribavi pomenutu dozvolu (u daljem tekstu: postrojenje), obavlja jednu ili više od sledećih delatnosti u smislu propisa koji uređuje klasifikaciju delatnosti:

- 1) proizvodnja veštačkih đubriva i azotnih jedinjenja;
- 2) proizvodnja cementa;
- 3) proizvodnja sirovog gvožđa, čelika i ferolegura;
- 4) proizvodnja aluminijuma;
- 5) proizvodnja električne energije.

Poreska osnovica, poreski period i iznos poreske obaveze

Član 3.

Poreska osnovica utvrđuje se kao količina GHG koju obveznik emituje u toku poreskog perioda iz svih pojedinačnih postrojenja (u daljem tekstu: ukupna emisija) umanjena za količinu emisija koja je referentna za određeni proizvodni proces, odnosno aktivnost (u daljem tekstu: referentna emisija).

Ukupna emisija se utvrđuje na osnovu verifikovanih izveštaja koje obveznik dostavlja nadležnom organu u skladu sa propisima koji uređuju klimatske promene (u daljem tekstu: izveštaj), odnosno na osnovu procene emisije GHG od strane tog nadležnog organa koja, u slučajevima predviđenim navedenim propisima, zamenjuje taj izveštaj.

Referentna emisija se utvrđuje kao proizvod iznosa referentnih vrednosti emisija koje su utvrđene za određeni proizvodni proces, odnosno aktivnost kao neizbežne uprkos upotrebi najnaprednije raspoložive tehnologije (u daljem tekstu: referentne vrednosti) i količine proizvedenog proizvoda, odnosno obima preduzete aktivnosti u toku poreskog perioda.

Ministar nadležan za poslove zaštite životne sredine bliže propisuje referentne vrednosti za proizvodne procese, odnosno aktivnosti iz stava 3. ovog člana.

Poreski period je kalendarska godina.

Izuzetno od stava 5. ovog člana, poreski period je period kraći od kalendarske godine, u slučaju:

- 1) otpočinjanja rada postrojenja, u kojem obveznik obavlja delatnost iz člana 2. ovog zakona, tokom kalendarske godine, kada poreski period započinje danom otpočinjanja rada postrojenja;
- 2) prestanka rada svih postrojenja, u kojima obveznik obavlja delatnost iz člana 2. ovog zakona, tokom kalendarske godine, kada se poreski period završava na dan kada je obveznik u celosti prestao da obavlja navedenu delatnost.

Ukupan iznos poreske obaveze se utvrđuje tako što se poreska osnovica, iskazana u tonama CO₂, odnosno tonama CO₂ ekvivalenta (CO₂eq) u slučaju emisije GHG koji nisu ugljendioksid, pomnoži iznosom poreza od četiri evra u dinarskoj protivvrednosti po toni CO₂.

Dinarska protivvrednost iz stava 7. ovog člana utvrđuje se po zvaničnom srednjem kursu evra Narodne banke Srbije na poslednji dan poreskog perioda za koji se poreska prijava podnosi.

Izuzetno, u slučaju iz stava 6. tačka 2) ovog člana dinarska protivvrednost utvrđuje se po zvaničnom srednjem kursu evra Narodne banke Srbije na dan 31. decembar godine koja prethodi godini prestanka rada svih postrojenja.

Poreski kredit

Član 4.

Obvezniku čija je registrovana pretežna delatnost proizvodnja električne energije u smislu člana 2. ovog zakona i koji je u prethodnom poreskom periodu od te delatnosti ostvario najmanje 80% svojih ukupnih prihoda priznaje se pravo na poreski kredit u iznosu od 20% iznosa finansijskih sredstava koja je tokom poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava uložio u propisane mere i aktivnosti koje dovode do smanjenja emisija ugljendioksida ekvivalenta (CO₂eq).

Poreski kredit iz stava 1. ovog člana predstavlja iznos za koji se umanjuje obračunati porez.

Poreski kredit iz stava 1. ovog člana ne može biti veći od 80% poreske obaveze po osnovu poreza.

Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine i ministarstva nadležnog za poslove energetike i rudarstva, propisuje vrste mera, kao i način izveštavanja o realizovanim merama, za smanjenje emisija iz stava 1. ovog člana.

Obveznik je dužan da vodi evidenciju finansijskih sredstava uložениh u mere za smanjenje emisija iz stava 1. ovog člana na osnovu kojih je korišćen poreski kredit, kao i dokaze u vezi sa takvim ulaganjima.

Obveznik je dužan da čuva evidenciju i dokaze iz stava 5. ovog člana do isteka roka zastarelosti prava na utvrđivanje i naplatu poreske obaveze na koju se evidencija i dokazi odnose.

Ministar nadležan za poslove finansija bliže uređuje način ostvarivanja prava na poreski kredit iz stava 1. ovog člana, kao i oblik, sadržinu i način vođenja evidencije iz stava 5. ovog člana.

Poreska prijava

Član 5.

Obveznik je dužan da Ministarstvu finansija – Poreskoj upravi podnese poresku prijavu u kojoj je iskazan porez za poreski period (u daljem tekstu: poreska prijava).

Uz poresku prijavu obveznik je dužan da priloži izveštaje, odnosno procene emisije GHG nadležnog organa iz člana 3. stav 2. ovog zakona.

Poreska prijava se podnosi do 31. maja tekućeg poreskog perioda za prethodni poreski period.

U slučaju prestanka obavljanja delatnosti u svim postrojenjima, obveznik je dužan da podnese poresku prijavu za tekući poreski period, a u roku od 30 dana od isteka poslednjeg dana u kome je obveznik obavljao navedenu delatnost.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, obveznik koji nije podneo poresku prijavu za prethodni poreski period je u obavezi da je podnese u roku iz stava 4. ovog člana, a najkasnije do 31. maja tekućeg poreskog perioda.

U slučaju promene operatera postrojenja tokom poreskog perioda, obavezu podnošenja poreske prijave i plaćanja poreza za celokupan poreski period u vezi sa tim postrojenjem ima lice koje je operater tog postrojenja na poslednji dan tog poreskog perioda, s tim da sva lica koja su imala status operatera tog postrojenja tokom kalendarske godine solidarno odgovaraju za ispunjenje poreske obaveze koja nastane u vezi sa tim postrojenjem za celokupan poreski period.

U slučaju podnošenja izmenjenog izveštaja u skladu sa propisima o klimatskim promenama, obveznik je dužan da podnese izmenjenu poresku prijavu u roku od 15 dana od dana kada je obveznik izmenjeni izveštaj dostavio nadležnom organu iz člana 3. stav 2. ovog zakona.

Uz izmenjenu poresku prijavu iz stava 7. ovog člana obveznik je dužan da priloži izmenjeni izveštaj iz stava 7. ovog člana.

Poreska prijava i izmenjena poreska prijava iz stava 7. ovog člana podnose se isključivo u elektronskom obliku.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje oblik, sadržinu i način podnošenja poreske prijave, uključujući i priloge poreskoj prijavi.

Plaćanje poreza

Član 6.

Obveznik je dužan da plati porez u roku za podnošenje poreske prijave iz člana 5. ovog zakona.

Podsticaji za dekarbonizaciju

Član 7.

Obveznik može da ostvari pravo na podsticaje koji se dodeljuju iz budžeta Republike Srbije radi finansiranja klimatske i energetske transformacije investiranjem u razvoj obnovljivih izvora energije i energetske efikasnost, inovativne nisko-ugljenične tehnologije, dekarbonizaciju industrije, projekte energetske tranzicije uključujući i energetske infrastrukturu, zelenu gradnju u skladu sa propisima kojima se uređuje planiranje i izgradnja, kao i podršku pravednoj tranziciji i zaštiti ugroženih domaćinstava.

Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine, bliže uređuje uslove, kriterijume i način dodele sredstava iz stava 1. ovog člana, kao i način i rokove izveštavanja o korišćenju tih sredstava.

Primena zakona kojim se uređuju poreski postupak i poreska administracija

Član 8.

U pogledu utvrđivanja i naplate poreza, pravnih lekova, zastarelosti prava na utvrđivanje i prava na naplatu poreza, kaznenih odredaba i drugih pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju poreski postupak i poreska administracija.

Prelazne i završne odredbe

Član 9.

Odredbe čl. 4. i 7. ovog zakona primenjivaće se deset godina počev od dana početka primene ovog zakona.

Član 10.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 11.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjivaće se od 1. januara 2026. godine.